

Gemeentes krijgen meer inzicht in bodemenergie tijdens spreekuur

Antwoord geven op de vele vragen die gemeentes hebben over de vele aspecten rondom de toepassing van bodemenergie. Dat was de insteek van het digitale spreekuur dat de Provincie Overijssel in samenwerking met het Gebruikersplatform Bodemenergie organiseerde. Op dinsdag 23 mei woonden ruim veertig ambtenaren en andere geïnteresseerden dit spreekuur bij.

Dagvoorzitter Henk van Zoelen opende het spreekuur. Hij heette de aanwezigen welkom en vroeg vervolgens de experts die hun vragen moesten beantwoorden om zich te introduceren. Guus van Gelder (Groenholland) en Ivo Everts (ATES Control) waren in de studio aanwezig om hun kennis te delen; Aleida Verheus (De WarmteTransitieMakers) schakelde het eerste uur van de bijeenkomst digitaal in. Glenn Dijks en Jasper Lackin waren namens de gemeente Overijssel betrokken bij het opzetten van het spreekuur. Namens het Gebruikersplatform Bodemenergie was voorzitter Dick Westgeest beschikbaar.

Voordat de vragen zelf aan bod kwamen, deelde Van Zoelen eerst wat algemene informatie over bodemenergie en het gebruikersplatform. Hij vertelde over de toegevoegde waarde van bodemenergie ten opzichte van andere vormen van duurzame energie en de vele mogelijke toepassingen ervan. Om deze toepassing zo goed mogelijk te kunnen inzetten, is een flink aantal jaren terug het Gebruikersplatform Bodemenergie in het leven geroepen. Door onderling kennis uit te wisselen – onder meer door bijeenkomsten als dit spreekuur – kunnen eindgebruikers van elkaar leren en verbetert dat de kwaliteit van bodemenergiesystemen in de praktijk.

Reguleren en vooronderzoek

Na de introductie door het Gebruikersplatform Bodemenergie en de aanwezige experts, was het tijd om de (vooraf) ingestuurde vragen te beantwoorden. In totaal waren dit er ruim twintig, zowel over de procesmatige als de technische kant van het toepassen van bodemenergiesystemen. De vragen leverden interessante antwoorden, adviezen, casussen en discussies op. De eerste vraag over het goed reguleren van gesloten bodemenergiesystemen door gemeenten leverde bijvoorbeeld al direct bruikbare voorbeelden op. Zo haalde Van Gelder de gemeente Goes aan, waar een bodemenergieplan in een gemeentelijke verordening is opgenomen.

Ook de volgorde van stappen, om bodemenergie een plek te geven in de nieuwbouwplannen van een gemeente, is een belangrijk aandachtspunt. Het voornaamste advies was om eerst na te denken over het energieconcept in de wijk, nog vóór de bebouwing ter sprake komt. Daarbij is het ook belangrijk om – met de WKO-tool als hulpmiddel – te controleren of bodemenergie wel mogelijk is. Verheus legde even later ook uit hoe gedegen vooronderzoek belangrijk is als het gaat om de afweging tussen collectieve en individuele systemen. Een wijk kan soms zeer geschikt zijn voor een collectief systeem, maar die collectiviteit mag geen doel op zich zijn, benadrukte Van Gelder daarbij. Verheus: "Lagere woningdichtheden met relatief weinig warmtevraag zijn doorgaans minder geschikt voor een collectief systeem."

Praktische vragen

Ook praktische vragen en adviezen kregen tijdens het spreekuur de aandacht. Een interessante tip die de sprekers meegaven, was om te kijken in hoeverre men de aanvoertemperatuur van verwarmingswater omlaag kan brengen. Everts haalde het voorbeeld van het DeLaMar Theater aan. Hier werd een winter lang geëxperimenteerd met een aanvoertemperatuur die 15 graden lager ligt dan normaal. Dit leverde qua comfort geen problemen op en leidde tot een energiereductie van 30 tot 40%. Hij riep daarbij anderen op om dit ook eens uit te proberen. "Er valt in dat opzicht nog heel veel te winnen in Nederland."

De aanwezigen werden tegelijk geïnformeerd en gerustgesteld over de mogelijke risico's bij bodemenergiesystemen. Zo beriep Van Gelder zich op het rapport 'Effecten en risico's van gesloten bodemenergiesystemen' uit 2013, toen hij stelde dat het aantal lekkages – hoewel nooit helemaal uit te sluiten – minimaal is. Daar voegde hij wel het belang van goede documentatie aan toe. Ook milieuhygiënische en civieltechnische risico's zijn volgens Everts 'met het gebruik van gezond verstand' erg klein.

Afsluiting

De vraag over het versnellen en reguleren van de verduurzaming binnen een gemeente was een goede afsluiter van het spreekuur. Van Gelder gaf gemeenten mee dat ze zelf de regiefunctie op zich moeten nemen, bijvoorbeeld door particulieren voor te lichten en op die manier te zorgen dat zij zelf initiatieven ontplooiën. Daarbij plaatste Everts een belangrijke kanttekening: de technieksector heeft, om al die nieuwe systemen te kunnen realiseren, nog altijd veel nieuwe mensen nodig. Het gebruikersplatform vervult ook hierin al een rol door te helpen om opleidingsprogramma's te ontwikkelen en de verbinding te leggen tussen het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen. Maar, zo stelt Everts: "Misschien kan de gemeente hierin ook een rol spelen." Dagvoorzitter Van Zoelen sloot af met een dankwoord aan de initiatiefnemers, experts en alle deelnemers aan het spreekuur. Daarbij riep hij op om, voor vragen en suggesties, contact op te nemen. De sprekers en initiatiefnemers zijn te bereiken via onderstaande contactgegevens.

Dick Westgeest (Gebruikersplatform Bodemenergie)

d.westgeest@gebruikersplatformbodemenergie.nl

06-47067057

Glenn Dijks (Provincie Overijssel)

g.dijks@overijssel.nl

06-31100074

Aleida Verheus (De WarmteTransitieMakers)

aleida.verheus@dwtm.nl

Guus van Gelder (Groenholland)

guus.van.gelder@groenholland.nl

Ivo Everts (ATES Control)

everts@atescontrol.nl

Praktische informatie: Omgevingsverordening Provincie Overijssel

Naar aanleiding van vragen tijdens de online kennissessie over op welke plekken wel of geen bodemenergiesystemen zijn toegestaan, zijn enkele relevante onderdelen uit de provinciale Omgevingsverordening hieronder uiteengezet. Voor een volledig overzicht verwijzen we naar de Omgevingsverordening: [viewer \(tercera-ro.nl\)](#).

Artikel 3.2.1.1 Regels voor omgevingsvergunning plichtige inrichtingen in waterwingebieden.

Lid 4

Het is verboden in een waterwingebied binnen een inrichting waarvoor een omgevingsvergunning is vereist, een bodemenergiesysteem te installeren.

Artikel 3.2.2.1 Regels voor omgevingsvergunning plichtige inrichtingen in grondwaterbeschermingsgebieden.

Lid 4

Het is verboden in grondwaterbeschermingsgebieden binnen een inrichting waarvoor een omgevingsvergunning is vereist, een bodemenergiesysteem te installeren.

Artikel 3.2.2.10 Regels voor bodemenergiesystemen in grondwaterbeschermingsgebieden, buiten inrichtingen.

Het is in een grondwaterbeschermingsgebied verboden om buiten inrichtingen een bodemenergiesysteem te installeren.

Artikel 3.2.3.1 Regels voor omgevingsvergunning plichtige inrichtingen in boringsvrije zones.

Lid 1

Het is verboden in een boringsvrije zone binnen een inrichting waarvoor een omgevingsvergunning is vereist, een lozing uit te voeren of een bodemenergiesysteem te installeren, voor zover deze activiteiten plaatsvinden:

- Dieper dan vijftig meter onder het maaiveld in de boringsvrije zones Diepenveen, Deventer-Ceintuurbaan en Deventer-Zutphenseweg;
- Dieper dan vijfenzeventig meter onder het maaiveld in de boringsvrije zone Engelse Werk te Zwolle;
- Dieper dan vijf meter onder het maaiveld in de boringsvrije zone Kotkamp/Schreuserve te Enschede en
- Dieper dan vijftig meter onder het maaiveld in de boringsvrije zone Salland Diep, met uitzondering van de boringsvrije zone Engelse Werk te Zwolle.

Lid 2

Het in het eerste lid onder d. genoemde verbod geldt niet voor het installeren van een bodemenergiesysteem en het uitvoeren van een lozing die daarmee verband houdt, indien op basis van een boring ter plaatse van de voorgenomen activiteit wordt aangetoond dat de slecht doorlatende laag dieper ligt dan vijftig meter onder het maaiveld en de activiteit wordt uitgevoerd tot maximaal de diepte waarop de top van de slecht doorlatende laag is aangetroffen.

Wat doet het Gebruikersplatform Bodemenergie?

Het Gebruikersplatform Bodemenergie heeft een aantal speerpunten. Het primaire belang ligt bij kennisoverdracht en discussie. Het Gebruikersplatform Bodemenergie bestaat inmiddels 9 jaar en heeft in die periode vele tientallen workshops, webinars, bijeenkomsten, seminars en symposia georganiseerd. Enkele duizenden eindgebruikers en andere stakeholders bezochten deze bijeenkomsten en een groot deel van de eindgebruikers zijn ook lid van het gebruikersplatform.

Maar het Gebruikersplatform heeft met de WKO-scan, de Second Opinion en het Spreekuur voor gemeenten tevens diensten ontwikkeld die steeds meer eindgebruikers of overheden gebruiken. Deze diensten zijn voor leden gratis of tegen een zeer beperkte vergoeding beschikbaar. Verder zorgt het Gebruikersplatform tegenwoordig ook voor bemiddeling tussen opleidingen en het bedrijfsleven. Zoekt u stagiairs, onderzoekers of afstudeerders of heeft u op een andere wijze behoefte aan nieuw talent, maak uw vraag dan kenbaar bij voorzitter Dick Westgeest. Ook organiseert het Gebruikersplatform Bodemenergie, samen met de Brancheorganisatie Bodemenergie, cursussen die zich ook specifiek richten op eindgebruikers. Tevens kan elk eigenaar van een WKO-systeem bij het gebruikersplatform een gevel-schildje bestellen.

Kijk voor meer informatie op www.gebruikersplatformbodemenergie.nl of stuur een mail naar voorzitter Dick Westgeest: info@gebruikersplatformbodemenergie.nl.